

La prova contundent¹

*A Toni Espí, que es va encomanar a
Pere Calders, i a Gemma que tot ho
suporta.*

Estava endormiscat quan va sonar el timbre de la porta del carrer. Després d'una llarga jornada de treball, amb unes quantes classes amb devora quaranta alumnes i sobretot una CoCoPe interminable i un claustre avorridíssim, havia arribat a casa exhaust. La primera alenada, passat el llindar, em va fer venir al cap que la nit anterior havia dormit ben poc per culpa d'una forta discussió amb la dona a causa que, segons ella, una hipotètica guspira havia encès el foc de l'estufa sense que ningú no hagués fet res per encendre'l ni per atiar-lo. Aquella guspira no passava de pura fantasia particular de la meua dona perquè jo estava segur que al matí havia aspirat tota la cendra de l'estufa, no hi havia deixat ni rastre del foc del dia anterior i l'havia preparada amb llenya seca i bons encenalls abans d'anar a dinar a ca la sogra. Havíem passat la resta del dia fora de casa i, en tornar, el foc s'havia encès tot sol. Jo vaig ser la diana de totes les acusacions, hauria estat igualment culpable si en obrir la porta, la casa hagués estat freda i glaçada. Però en aquest cas se m'acusava de tot el contrari: l'ambient era d'allò més agradable i només jo havia manipulat cendra, llenya i estufa. Per tant, només jo era el responsable del prodigi.

La dona ja té una tirada a trobar un enemic exterior a ella, però aquesta vegada n'havia fet un gra massa fent-me pagar els plats trencats i m'hi vaig tornar amb una contundència verbal poc freqüent en mi, que sóc home més aviat de paraules mesurades, i la nit va ser horrorosa.

Em va despertar el timbre, vaig anar a obrir la porta i un homenet de poca estatura, cabell ben clenxinat —diria que engominat i tot— ulleres crec que de carei, cara d'ocell, mirada penetrant i un somriure entre burleta i afable, em va mostrar un quadern i em va dir:

—Signeu aquí, si us plau.

Sóc home reflexiu, més donat al seny que a la rauxa —ja ho he dit— i poc confiat amb els desconeguts, però aquella vegada vaig obeir un estrany impuls i vaig signar. L'home m'allargà un telegrama i desaparegué sense deixar-me temps a veure per on. Feia molts anys que no en corrien habitualment, de telegrams, i allò em va anul·lar els instints. Gairebé ni recordava com s'obria aquell plec de paper blau amb el meu nom i la meua adreça impresos en una tira de paper enganxada a la coberta. Finalment el vaig poder llegir:

"Desconfieu sogra stop capaç encendre guspira." Signava "Pere Calders".

Si no fos perquè el meu amic Ezequiel desconeixia l'anècdota de la famosa espurna, hauria dit que el telegrama era la torna d'una altra burla literària que li havia fet jo amb motiu d'un famós error lèxic seu. No, allò tenia un fons més inexplicable i m'hi vaig capficar.

La dona té un mal horari a l'Institut on treballa i encara havia de trigar una bona estona. Crec que em vaig abaltir, potser vaig somiar i tot, esperant-la.

Poc després, ella va entrar a casa tallant claus dels alumnes de segon B, que no tenen principis, ni ells, ni els pares, ni les mares ni vés a saber si els avis en tenien, de principis. No els suportava i vés per on encara era a temps de demanar trasllat a l'Institut de Pego on diuen que la gent és noble i neta, culta, rica, lliure, desvetllada i feliç. Era una cantarella habitual, que jo escoltava d'esma, com si no l'escoltàs, però aquell dia jo tenia un problema més greu i vaig esperar un silenci seu, com per respirar, i vaig prendre la paraula. No m'agrada tenir secrets amb la dona i crec que qui vulga gaudir d'una llarga vida conjugal ha de començar per contar-ho tot a la parella.

Li vaig donar el telegrama:

—Jas!

—Què és això?

¹ 2015

—Tu mateixa.

—I qui és aquest Pere Calders?

Ja hi tornàvem a ser, hi ha gent que té tirada a fer preguntes ben innecessàries amb la intenció de treure veritats essencials.

—I qui vols que siga? Tota la vida fent classes de literatura i ara no saps qui és Pere Calders?

—Vull dir qui ho ha escrit, això, qui pot tenir interès a difamar la meua mare.

—No és cap difamació, només és un consell del senyor Calders —vaig respondre en to conciliador—, ja saps que de tant en tant li demane ajuda quan em trobe en un mal pas, i per una vegada que he rebut resposta no estic disposat a deixar-me aigualir la festa. Fa molt temps que he deixat de recórrer al santoral, jo.

—Pere Calders va morir el 21 de juliol de 1994 —afirmà amb contundència—. De llavors ençà ha plogut molt i no crec que el senyor Calders estiga ara per a anar enviant telegrametes.

En el cos a cos sempre em sorprèn, la meua dona. Com si un talent ocult, un alè misteriós, li infongués les armes més mortíferes a cada moment; feia uns segons em preguntava qui era Pere Calders i tot seguit era capaç de recordar amb precisió suïssa la data de defunció de l'escriptor. "Quina sogra faràs" —vaig pensar però no ho vaig dir per no provocar-la més—. Aquesta vegada l'atòt era meu i el vaig jugar de seguida, sense contemplacions:

—Ha vingut ell en persona a portar-me el telegrama.

La dona em va mirar amb els ulls encesos, es va enfurismar i va saltar com una lleona famolenca:

—Que n'ets de ximple. Com vols..., ell, fent de telegrafista?

—Te molts cops amagats, Pere Calders, i ha fet uns quants oficis, a la guerra per exemple va ser cartògraf i hi ha qui diu que va ser espia i tot, rere les línies feixistes. Ho hauries de saber, tu.

—Si hagués estat ell s'hauria presentat com a escriptor.

Aquesta vegada la tenia atrapada:

—Sembla mentida que ho digues, si hagués vingut amb el tarannà esperable d'escriptor hauria esta massa evident, ja saps que els morts poden prendre formes inesperades, i qualsevol menys tu hauria deduït que era una disfressa. El meu amic Ezequiel Torqui, per exemple, podria haver-se vestit de Pere Calders i venir a casa amb *Invasió subtil* sota el braç....

—El Torqui és més alt... —em va contraatacar ja amb la pólvora mullada— .

—L'he vist i hem parlat, tenia la seua cara. A mi no em pot enganyar, el senyor Calders, després de tants anys.

—T'ho ha dit, que era ell?

—Ni una sola vegada, és massa astut.

Ens vam barallar, ella té molt mal perdre sobretot amb mi, i ens vam departir, sort que la casa és gran. Ella es va quedar al racó del foc i jo me'n vaig anar a llegir a la saleta de dalt i al cap de poc vaig oblidar la controvèrsia.

Devia ser cap a la mitjanit quan va sonar el telèfon. El vaig despenjar i sense deixar-me-dir ni mitja paraula aquella veu va fer:

—Malfieu-vos de la sogra.

Era ell, vaig reconèixer aquella veu, no vaig saber què dir i vaig penjar el telèfon, per covardia o potser per timidesa. Ja refet, passe els dies esperant una trucada. Vós, senyor Calders, sabreu trobar el moment. Si us plau, que hi siga la dona —si pot ser—, i m'estalviareu discussions incòmodes.